ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 24. júna 2008 *

Vo veci C-188/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Cour de cassation (Francúzsko) z 28. marca 2007 a doručený Súdnemu dvoru 3. apríla 2007, ktorý súvisí s konaním:

Commune de Mesquer

proti

Total France SA,

Total International Ltd,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, vykonávajúci funkciu predsedu veľkej komory, predsedovia komôr A. Rosas, K. Lenaerts a L. Bay Larsen,

* Jazyk konania: francúzština.

sudcovia R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, P. Kūris, E. Levits, A. Ó Caoimh, P. Lindh, J.-C. Bonichot, T. von Danwitz a C. Toader (spravodajkyňa),

generálna advokátka: J. Kokott,
tajomník: M.-A. Gaudissart, vedúci sekcie,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 22. januára 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Obec Mesquer, v zastúpení: C. Lepage a A. Moustardier, advokáti,

— Total France SA a Total International Ltd, v zastúpení: J.-P. Hordies, C. Smits, M. Memlouk, J. Boivin, E. Fontaine a F.-H. Briard, advokáti,

— francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a A.-L. During, splnomocnení zástupcovia,

— belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, splnomocnená zástupkyňa,

— talianska vláda, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci Del Gaizo, avvocato dello Stato,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: C. Gibbs a I. Rao, splnomocnené zástupkyne, za právnej pomoci J. Maurici, barrister,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: M. Konstantinidis, J.-B. Laignelot a G. Valero Jordana, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 13. marca 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 1 a 15 smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch (Ú. v. ES L 194, s. 39; Mim. vyd. 15/001, s. 23), zmenenej a doplnenej rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996 (Ú. v. ES L 135, s. 32; Mim. vyd. 15/003, s. 59, ďalej len „smernica 75/442“), ako aj prílohy I tejto smernice.

2 Tento návrh bol podaný v spore medzi Obcou Mesquer na jednej strane a Total France SA a Total International Ltd (ďalej spolu len „spoločnosti Total“) na strane druhej, ktorý sa týka náhrady za škodu spôsobenú odpadmi rozšírenými po území uvedenej obce v dôsledku stroskotania ropného tankera Erika.

Právny rámec

Medzinárodná právna úprava

3 Medzinárodný dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami, prijatý v Bruseli 29. novembra 1969, v znení protokolu podpísaného v Londýne 27. novembra 1992 (Ú. v. EÚ L 78, s. 32; Mim. vyd. 11/050, s. 109, ďalej len „dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti“) upravuje zodpovednosť vlastníkov lodí za škody vzniknuté v dôsledku úniku ropných látok pochádzajúcich z tankerových lodí. Dohovor zakladá zásadu ich objektívnej zodpovednosti, obmedzenej na sumu vypočítanú v závislosti od tonáže lode, a zavádza systém povinného poistenia zodpovednosti.

4 Podľa článku II písm. a) dohovoru o občianskoprávnej zodpovednosti sa dohovor uplatňuje na škody vzniknuté v dôsledku znečistenia spôsobené na území zmluvného štátu vrátane jeho teritoriálnych vôd a vo výhradnej hospodárskej zóne tohto štátu zriadenej v súlade s medzinárodným právom alebo prípadne v oblasti nachádzajúcej sa za hranicou teritoriálnych vôd tohto štátu a susediacej s týmito vodami, určenej týmto štátom v súlade s medzinárodným právom a siahajúcej do vzdialenosti najviac 200 námorných míľ od základných súradníc, od ktorých sa meria šírka teritoriálnych vôd.

5 Podľa znenia článku III ods. 4 dohovoru o občianskoprávnej zodpovednosti „žiadnu žiadosť o kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia nie je možné vzniesť voči… akémukoľvek nájomcovi (nech je akokoľvek opísaný, vrátane nájomcu prázdnej lode), manažérovi a prevádzkovateľovi lode… pokiaľ škoda nevyplynula z ich osob-

ného činu alebo nedbalosti, ku ktorej prišlo s úmyslom spôsobiť takúto škodu alebo z ľahkomyseľnosti a s vedomím, že takáto škoda pravdepodobne vznikne“.

6 Medzinárodný dohovor o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami, prijatý v Bruseli 18. decembra 1971, v znení protokolu podpísaného v Londýne 27. novembra 1992 (Ú. v. ES L 78, s. 40; Mim. vyd. 11/050, s. 117, ďalej len „dohovor o FIPOL“), dopĺňa dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti, zavádzajúc režim odškodnenia poškodených.

7 Medzinárodný fond na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami (ďalej len „FIPOL“), financovaný príspevkami petrochemického priemyslu, môže pokryť až 135 miliónov OPP (osobitných práv pôžičky) za udalosť predchádzajúcu roku 2003. Podľa článku 4 dohovoru o FIPOL poškodený môžu podať pred súdmi štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohovoru, kde bola spôsobená škoda, návrhy s cieľom získať odškodnenie, najmä ak dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti neuvádza žiadnu zodpovednosť za predmetnú škodu, ak je vlastník lode nesolventný alebo zbavený svojej zodpovednosti podľa uvedeného dohovoru.

8 Protokol z roku 2003 k Medzinárodnému dohovoru z roku 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami (Ú. v. EÚ L 78, s. 24; Mim. vyd. 11/050, s. 101) zavádza medzinárodný doplnkový fond na kompenzáciu škôd, ktoré vznikli v dôsledku znečistenia ropnými látkami, nazvaný „Medzinárodný doplnkový fond na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami zriadený v roku 2003“, ktorý umožňuje spolu s FIPOL pokryť až 750 miliónov účtovných jednotiek za udalosť, ktorá nastala po 1. novembri 2003.

Právna úprava Spoločenstva

Smernica 75/442

9 Podľa tretieho odôvodnenia smernice 75/442, podstatným cieľom všetkých opatrení vzťahujúcich sa na zneškodňovanie odpadov musí byť ochrana ľudského zdravia a životného prostredia proti škodlivým účinkom spôsobovaným zberom, prepravou, úpravou, skladovaním a odstraňovaním odpadu.

10 Článok 1 smernice 75/442 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

a) ‚odpad' znamená akúkoľvek látku alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť.

Komisia… zostaví… zoznam odpadov, ktoré patria do kategórií uvedených v prílohe I.…

b) ‚pôvodca' znamená kohokoľvek, ktorého činnosťou vzniká odpad (‚prvotný pôvodca'), alebo každý, kto vykonáva predspracovanie, zmiešavanie či iné úkony, ktorých výsledkom je zmena povahy alebo zloženia tohto odpadu;

c) ‚držiteľ' znamená pôvodcu odpadu alebo fyzickú či právnickú osobu, ktorá má odpad v držbe;

…

e) ‚zneškodňovanie' znamená ktorúkoľvek z činností, ktoré sú uvedené v prílohe II A;

f) ‚zhodnocovanie' znamená ktorúkoľvek z činností, ktoré sú uvedené v prílohe II B;

g) ‚zber odpadov' je zhromažďovanie, triedenie a/alebo zmiešavanie odpadov na účel ich prepravy."

11 Článok 8 smernice 75/442 stanovuje:

„Členské štáty prijmú nevyhnutné opatrenia, aby zabezpečili, že každý držiteľ odpadu:

— s ním zaobchádza prostredníctvom súkromného alebo verejného zariadenia, ktoré sa zaoberá zberom odpadu alebo prostredníctvom podniku, ktorý vykonáva činnosti uvedené v prílohe II A alebo II B

alebo

— ich sám zhodnocuje alebo zneškodňuje v súlade s ustanoveniami tejto smernice.“

12 Článok 15 smernice 75/442 stanovuje:

„v súlade so zásadou znečisťovateľ platí náklady za zneškodňovanie znáša:

— držiteľ, pre ktorého nakladanie s odpadmi uskutočňuje zariadenie na zber odpadov, alebo podnik uvedený v článku 9

a/alebo

— predchádzajúci držitelia alebo výrobcovia výrobku, z ktorého odpady pochádzajú.“

13 Kategórie Q4, Q11, Q13 a Q16 prílohy I smernice 75/442 s nadpisom „Kategórie odpadov“ sú formulované takto:

„Q4 Materiály rozliate, stratené alebo inou nehodou znehodnotené, vrátane materiálov, zariadení a pod., ktoré boli v dôsledku nehody znečistené…

Q11 Odpad z ťažby a spracovania surovín (napr. banský odpad, kaly z ťažby ropy atď.)…

Q13 Akékoľvek materiály, látky či výrobky, ktorých používanie zakazujú právne predpisy…

Q16 Akékoľvek materiály, látky či výrobky, ktoré nie sú obsiahnuté v uvedených kategóriách.“

14 Príloha II A tejto smernice s názvom „Spôsoby zneškodnenia“ vymenováva spôsoby zneškodnenia tak, ako sú používané v praxi, zatiaľ čo príloha II B uvedenej smernice s názvom „Spôsoby zhodnocovania“ sa rovnakým spôsobom týka spôsobov zhodnocovania.

15 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/12/ES z 5. apríla 2006 o odpadoch (Ú. v. EÚ L 114, s. 9), kodifikujúc v záujme zrozumiteľnosti a prehľadnosti smernicu 75/442, prebrala vo svojich článkoch 1 a 15, ako aj vo svojich prílohách I, II A a II B vyššie uvedené ustanovenia. Keďže však smernica 2006/12 bola prijatá až po vzniku skutkových okolností rozhodujúcich v konaní vo veci samej, nie je možné ju na konanie vo veci samej uplatňovať.

Smernica 68/414/EHS

16 Článok 2 smernice Rady 68/414/EHS z 20. decembra 1968, ktorou sa členským štátom EHS ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov (Ú. v. ES L 308, s. 14; Mim. vyd. 12/001 s. 29), zmenenej a doplnenej smernicou Rady 98/93/ES zo 14. decembra 1998 (Ú. v. ES L 358, s. 100; Mim. vyd. 12/002, s. 68), ktorá stanovuje takúto povinnosť najmä s cieľom predísť prípadnému nedostatku alebo krízam zásobovania, zahŕňa vykurovacie oleje do kategórie ropných výrobkov.

Smernica 2004/35/ES

17 Odôvodnenie č. 10 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd (Ú. v. EÚ L 143, s. 56; Mim. vyd. 15/008, s. 357) znie:

„Obzvlášť by sa mala zohľadniť Zmluva o založení Euratomu a príslušné medzinárodné dohovory a právne predpisy spoločenstva, ktoré komplexnejšie a prísnejšie upravujú vykonávanie ktorejkoľvek z činností patriacich do pôsobnosti tejto smernice….“

18 Článok 4 ods. 2 smernice 2004/35 stanovuje:

„Táto smernica sa nevzťahuje na environmentálne škody ani na akúkoľvek bezprostrednú hrozbu vzniku takejto škody spôsobenú nehodou, pri ktorej

zodpovednosť alebo náhrada škody patrí do pôsobnosti ktoréhokoľvek z medzinárodných dohovorov uvedených v prílohe IV, ktoré sú platné v príslušnom členskom štáte, vrátane ich prípadných budúcich zmien a doplnení.“

19 Príloha IV smernice 2004/35 znie:

„Medzinárodné dohovory uvedené v článku 4 ods. 2

a) Medzinárodný dohovor z 27. novembra 1992 o občianskoprávnej zodpovednosti za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami;

b) Medzinárodný dohovor z 27. novembra 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami;

…“

Rozhodnutie 2004/246/ES

20 Rada prijala 2. marca 2004 rozhodnutie 2004/246/ES, ktoré splnomocňuje členské štáty v záujme Európskeho spoločenstva podpísať alebo ratifikovať Protokol z roku 2003 k Medzinárodnému dohovoru z roku 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami, alebo

k nemu pristúpiť, a ktoré splnomocňuje v záujme Európskeho spoločenstva Rakúsko a Luxembursko, aby pristúpili k zásadným dokumentom (Ú. v. EÚ L 78, s. 22; Mim. vyd. 11/050, s. 99).

21 Štvrté odôvodnenie rozhodnutia 2004/246 znie:

„Podľa protokolu o doplnkovom fonde, môžu byť jeho stranami iba suverénne štáty, nie je teda možné, aby spoločenstvo ratifikovalo protokol, alebo k nemu pristúpilo, a ani sa nepredpokladá, že by to mohlo urobiť v blízkej budúcnosti."

22 Článok 1 ods. 1 a článok 4 rozhodnutia 2004/246 znejú takto:

„*Článok 1*

1. Členské štáty sa týmto, v záujme Európskeho spoločenstva, splnomocňujú podpísať, ratifikovať alebo pristúpiť k protokolu z roku 2003 k Medzinárodnému dohovoru z roku 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami (protokol o doplnkovom fonde) podľa podmienok ustanovených v nasledujúcich článkoch.

…

Článok 4

Členské štáty sa čo najskôr zasadia o to, aby boli protokol o doplnkovom fonde a zásadné dokumenty zmenené a doplnené, aby sa spoločenstvo mohlo stať ich zmluvnou stranou.“

Vnútroštátna právna úprava

23 Článok 2 zákona č. 75-633 z 15. júla 1975 o zneškodňovaní odpadov a zhodnotení materiálov (JORF zo 16. júla 1975, s. 7279), teraz článok L. 541-2 kódexu životného prostredia, stanovuje:

„Každá osoba, ktorá je pôvodcom alebo držiteľom odpadov za podmienok, za ktorých by mohlo dôjsť ku škodlivým účinkom na pôdu, rastliny a živočíchy, poškodeniu lokalít alebo krajiny, znečisteniu ovzdušia alebo vôd, spôsobeniu hluku a zápachu a vo všeobecnosti k poškodeniu zdravia človeka a životného prostredia, je povinná zabezpečiť alebo nechať zabezpečiť ich zneškodnenie v súlade s ustanoveniami tejto kapitoly, a to za podmienok, ktoré môžu zabrániť uvedeným účinkom.

Zneškodnenie odpadov zahŕňa činnosti, ako je zber, preprava, skladovanie, triedenie a spracovanie nevyhnutné na zhodnocovanie opätovne použiteľných zložiek a materiálov alebo energie, ako aj na skládkovanie alebo vypúšťanie všetkých ostatných produktov do prírodného prostredia za podmienok, ktoré môžu zabrániť poškodzovaniu uvedenému v predchádzajúcej vete.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

24 Dňa 12. decembra 1999 sa ropný tanker Erika, plávajúci pod maltskou vlajkou a prenajatý spoločnosťou Total International Ltd, potopil približne 35 námorných míľ juhozápadne od mysu Penmarc'h (Finistère, Francúzsko), pričom časť nákladu z jeho zásobníkov unikla do mora, spôsobiac znečistenie francúzskeho atlantického pobrežia.

25 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok podaných pred Súdnym dvorom vyplýva, že talianska spoločnosť ENEL uzavrela so spoločnosťou Total International Ltd zmluvu týkajúcu sa dodávky ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý mal byť použitý ako palivo na výrobu elektrickej energie. Na splnenie tejto zmluvy Total raffinage distribution, teraz Total France SA, predal predmetný ťažký vykurovací olej spoločnosti Total International Ltd, ktorá si prenajala tanker Erika na jeho dopravu z prístavu Dunkerque (Francúzsko) do prístavu Milazzo (Taliansko).

26 Proti spoločnostiam Total podala obec Mesquer 9. júna 2000 žalobu pred Tribunal de commerce de Saint-Nazaire smerujúcu najmä k tomu, aby tieto spoločnosti podľa zákona č. 75-633 prevzali zodpovednosť za dôsledky škôd spôsobených odpadmi rozšírenými po jej území a boli zaviazané spoločne a nerozdielne na zaplatenie súm, ktoré obec vynaložila na čistenie a zneškodnenie odpadu, teda 69 232,42 eur.

27 Keďže žaloba bola zamietnutá, obec Mesquer podala odvolanie na Cour d'appel de Rennes, ktorý rozsudkom z 13. februára 2002 potvrdil prvostupňový rozsudok, konštatujúc, že ťažký vykurovací olej predstavoval v danom prípade nie odpad, ale palivovú látku, ktorá predstavovala energetickú surovinu slúžiacu na určitý účel. Cour d'appel de Rennes síce uznal, že ťažký vykurovací olej, ktorý unikol a zmenil sa svojím zmiešaním s vodou a pieskom, vytvoril odpad, ale napriek tomu zastával názor, že žiadne ustanovenie neumožňuje určiť zodpovednosť spoločností Total, keďže tieto spoločnosti nemôžu byť považované za pôvodcov alebo držiteľov predmetného odpadu. Obec Mesquer teda podala kasačný opravný prostriedok.

28 Keďže Cour de cassation zastával názor, že spor obsahuje závažný problém výkladu smernice 75/442, rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Môže sa ťažký vykurovací olej, teda produkt procesu rafinácie zodpovedajúci špecifikáciám užívateľa, ktorý výrobca určil na predaj ako palivo a ktorý je uvedený v smernici 68/414…, kvalifikovať ako odpad v zmysle článku 1 smernice 75/442… a kodifikovanej smernicou 2006/12…?

2. Je náklad ťažkého vykurovacieho oleja dopravovaný loďou, ktorý unikol do mora v dôsledku nehody, sám osebe alebo v dôsledku jeho zmiešania s vodou a usadeninami odpadom v zmysle bodu Q4 prílohy I smernice 2006/12…?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku a kladnej odpovede na druhú otázku, možno výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja (Total raffinage [distribution]) a/alebo predajcu a nájomcu lode (Total international Ltd) považovať za pôvodcu a/alebo držiteľa odpadu v zmysle [článku] 1 písm. b) a c) smernice 2006/12… a na účely uplatnenia článku 15 tej istej smernice, hoci ho v čase nehody, keď sa z neho stal odpad, dopravovala tretia osoba?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

29 Spoločnosti Total uvádzajú, že tento návrh na začatie prejudiciálneho konania musí byť vyhlásený za neprípustný, keďže obec Mesquer už získala odškodnenie prostredníctvom FIPOL a v dôsledku toho stratila záujem na konaní. Za týchto podmienok má návrh na začatie prejudiciálneho konania hypotetickú povahu.

30 Podľa ustálenej judikatúry pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Spoločenstva položených vnútroštátnym súdom v rámci právnej úpravy a skutkových okolností, ktoré tento súd vymedzí na svoju vlastnú zodpovednosť a ktorých správnosť Súdnemu dvoru neprináleží preverovať, platí prezumpcia relevantnosti. Zamietnutie návrhu vnútroštátneho súdu Súdnym dvorom je možné len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Spoločenstva nemá žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré sa mu položili (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2007, van der Weerd a i., C-222/05 až C-225/05, Zb. s. I-4233, bod 22 a citovanú judikatúru).

31 Rovnako treba uviesť, že v súlade s ustálenou judikatúrou je úlohou vnútroštátnych súdov, ktoré konajú o spore, aby posúdili tak nevyhnutnosť rozhodnutia o prejudiciálnej otázke na vydanie ich rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladú Súdnemu dvoru (rozsudok z 15. júna 2006, Air Liquide Industries Belgium, C-393/04 a C-41/05, Zb. s. I-5293, bod 24 a citovaná judikatúra).

32 V tejto súvislosti zo spisu vyplýva, že obec Mesquer skutočne prijala platby od FIPOL, ktoré boli vyplatené v nadväznosti na žiadosť o náhradu škody, ktorú podala proti vlastníkovi lode Erika a FIPOL. Tieto platby boli predmetom dojednaní, ktorými sa menovaná obec výslovne vzdala akýchkoľvek konaní a žalôb, pod hrozbou vrátenia predmetných vyplatených súm.

33 Zdá sa, že vnútroštátny súd disponoval týmito informáciami, ale napriek tomu sa nedomnieval, že konanie vo veci samej bolo zastavené a že obec Mesquer nemá právny záujem na konaní, a ani neodmietol položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky.

34 Za týchto okolností je potrebné odpovedať na otázky, ktoré položil Cour de cassation.

O prvej otázke

35 Svojou prvou otázkou chce vnútroštátny súd vedieť, či sa ťažký vykurovací olej predávaný na použitie ako palivo má kvalifikovať ako odpad v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442.

36 Spoločnosti Total, členské štáty, ktoré predložili pripomienky, ako aj Komisia zastávajú názor, že na túto otázku je potrebné odpovedať záporne. Iba obec Mesquer uvádza, že takýto ťažký vykurovací olej má byť považovaný za odpad a že okrem toho predmetná látka patrí do kategórie nebezpečných a zakázaných odpadov.

37 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa článku 1 písm. a) smernice 75/442 sa za odpad považuje akákoľvek látka alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I tejto smernice, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je povinný sa jej zbaviť.

38 V kontexte uvedenej smernice rozsah pôsobnosti pojmu odpad závisí od významu slova „zbaviť sa“ (rozsudok z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Zb. s. I-7411, bod 26) a v dôsledku toho musí byť podľa judikatúry Súdneho dvora vykladaný z pohľadu cieľa tej istej smernice (rozsudok z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., C-418/97 a C-419/97, Zb. s. I-4475, bod 37), ktorým je podľa tretieho odôvodnenia uvedenej smernice ochrana ľudského zdravia a životného prostredia pred škodlivými účinkami spôsobovanými zberom, prepravou, úpravou, skladovaním a odstraňovaním odpadu, ako aj z pohľadu článku 174 ods. 2 ES, ktorý stanovuje, že politika životného prostredia Spoločenstva sa zameriava na vysokú úroveň jeho ochrany a zvlášť vychádza zo zásad ochrany a prevencie (pozri rozsudok z 11. novembra 2004, Niselli, C-457/02, Zb. s. I-10853, bod 33).

39 Súdny dvor už tiež rozhodol, že vzhľadom na cieľ sledovaný smernicou 75/442 pojem odpad nemôže byť vykladaný reštriktívne (pozri rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný, bod 40).

40 Tento pojem môže pokrývať všetky predmety a látky, ktorých sa ich majiteľ zbavuje, hoci majú obchodnú hodnotu a sú z komerčných dôvodov zbierané na recykláciu, spätné spracovanie alebo opätovné použitie (pozri najmä rozsudok z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, ďalej len „rozsudok Palin Granit“, bod 29 a citovanú judikatúru).

41 V tejto súvislosti určité okolnosti môžu naznačovať existenciu úkonu, úmyslu alebo povinnosti zbaviť sa látky alebo predmetu v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442. Takým je najmä prípad, keď použitou látkou je odpad z výroby, čiže produkt, ktorý ako taký nebol predmetom danej výroby (rozsudok ARCO Chemie

Nederland a i., už citovaný, body 83 a 84). Takto Súdny dvor spresnil, že zostatky pri ťažbe v žulovom lome, ktoré nie sú hlavným predmetom ťažby, v podstate predstavujú odpad (rozsudok Palin Granit, body 32 a 33).

42 Látka, materiál alebo surovina ako výsledok výrobného procesu alebo ťažby, ktorých hlavným účelom však nie je ich produkcia, nemusia predstavovať ich zostatok, ale môžu byť vedľajším produktom, ktorého sa podnik nechce zbaviť, ale chce ho využiť alebo predať za hospodársky výhodných podmienok v neskoršom procese bez predchádzajúceho spracovania (pozri rozsudok Palin Granit, bod 34, ako aj uznesenie z 15. januára 2004, Saetti a Frediani, C-235/02, Zb. s. I-1005, bod 35).

43 Nie je žiaden dôvod podriadiť ustanoveniam smernice 75/442 látky, materiály alebo suroviny, ktoré majú hospodársky hodnotu výrobkov nezávisle od akéhokoľvek spracovania a ktoré ako také spadajú pod právnu úpravu vzťahujúcu sa na tieto výrobky (pozri rozsudok Palin Granit, bod 35, ako aj uznesenie Saetti a Frediani, už citované, bod 35).

44 Vzhľadom na povinnosť širšie vykladať pojem odpad, s cieľom obmedziť nevýhody alebo škodlivosť obsiahnuté v ich povahe, použitie argumentácie týkajúcej sa vedľajších produktov musí byť zúžené na situácie, keď opätovné použitie látky, materiálu alebo suroviny nie je iba eventuálne, ale určité, bez predchádzajúceho spracovania a v nepretržitosti výrobného procesu (rozsudok Palin Granit, bod 36, ako aj uznesenie Saetti a Frediani, už citované, bod 36).

45 Okrem kritéria založeného na tom, či nejaká látka má, alebo nemá povahu zostatku po výrobnom procese, stupeň pravdepodobnosti opätovného použitia tejto látky bez predchádzajúceho spracovania predstavuje teda druhé závažné kritérium posúdenia toho, či je, alebo nie je odpadom v zmysle smernice 75/442. Ak okrem obyčajnej možnosti opätovného použitia látky existuje aj ekonomický osoh pre držiteľa tak urobiť, pravdepodobnosť opätovného použitia je vysoká. Za takého predpokladu

predmetnú látku nemožno považovať za záťaž, ktorej sa držiteľ snaží „zbaviť“, ale za pravý výrobok (pozri rozsudok Palin Granit, bod 37).

46 V konaní vo veci samej sa zdá, že predmetná látka je získavaná ako výsledok procesu rafinácie ropy.

47 Táto zostatková látka však môže byť komerčne využitá za hospodársky výhodných podmienok, ako to potvrdzuje skutočnosť, že bola predmetom obchodnej transakcie a zodpovedá špecifikáciám kupujúceho, ako to zdôrazňuje vnútroštátny súd.

48 Na prvú otázku je teda potrebné odpovedať, že látka, akou je látka v konaní vo veci samej, a to ťažký vykurovací olej predávaný ako palivo, nepredstavuje odpad v zmysle smernice 75/442, ak je využitý alebo predaný za hospodársky výhodných podmienok a ak môže byť skutočne používaný ako palivo bez potreby predchádzajúceho spracovania.

O druhej otázke

49 Svojou druhou otázkou chce vnútroštátny súd v podstate vedieť, či sa ťažký vykurovací olej, ktorý unikol do mora v dôsledku stroskotania, má za takýchto okolností kvalifikovať ako odpad v zmysle kategórie Q4 prílohy I smernice 75/442.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

50 Obec Mesquer, v podstate zhodne s francúzskou a talianskou vládou, ako aj Komisiou, zastáva názor, že takéto ropné látky, keďže unikli do mora, a teda zmiešali sa s vodou a usadeninami, majú byť kvalifikované ako odpad v zmysle smernice 75/442.

51 Spoločnosti Total zastávajú názor, že zmes vytvorená ropnými látkami, vodou a usadeninami z pobrežia predstavuje odpad, iba ak existuje povinnosť zneškodnenia alebo zhodnotenia ropných látok, ktoré ako také unikli v dôsledku nehody, a ak sú tieto ropné látky neoddeliteľne spojené s vodou a usadeninami.

52 Belgická vláda uvádza, že látky, ktoré unikli do mora, majú byť kvalifikované nie ako odpad v zmysle smernice 75/442, ale ako ťažké ropné látky v zmysle dohovoru o občianskoprávnej zodpovednosti a dohovoru o FIPOL. Vláda Spojeného kráľovstva, hoci pripúšťa, že takéto ropné látky môžu byť kvalifikované ako odpad v zmysle tejto smernice, považuje za vhodné, aby únik ropných látok do mora v dôsledku nehody patril iba pod dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti a dohovor o FIPOL, a v dôsledku toho zastáva názor, že smernica 75/442 sa za takýchto okolností neuplatňuje.

Odpoveď Súdneho dvora

53 Na úvod je potrebné pripomenúť, že príloha I smernice 75/442 uvádza zoznamy látok, ktoré môžu byť kvalifikované ako odpad. Príloha má však iba indikatívnu povahu, keďže kvalifikácia odpadov závisí predovšetkým od správania sa držiteľa a významu pojmov „zbaviť sa“ (pozri rozsudok zo 7. septembra 2004, Van de Walle a i., C-1/03, Zb. s. I-7613, bod 42).

54 Okolnosť, že príloha I smernice 75/442, pomenovaná „Kategórie odpadu“, vo svojom bode Q4 spomína „materiály rozliate, stratené alebo inou nehodou znehodnotené vrátane materiálov, zariadení a pod., ktoré boli v dôsledku nehody znečistené“, teda predstavuje iba určitý ukazovateľ, že takéto látky sú zahrnuté do oblasti pôsobnosti pojmu odpad. Sama osebe neumožňuje kvalifikovať ako odpad ropné látky, ktoré unikli do mora v dôsledku nehody a ktoré spôsobili znečistenie výsostných vôd a v dôsledku toho pobrežia členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, bod 43).

55 Za týchto podmienok je potrebné skúmať, či tento únik ropných látok v dôsledku nehody je aktom, ktorým sa ich držiteľ zbavuje v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442 (pozri v tomto zmysle rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, bod 44).

56 V tejto súvislosti, ak predmetná látka alebo predmet predstavujú výrobný odpad, teda výrobok, ktorý sám osebe nebol cieľom výroby pre následné použitie a ktorý držiteľ nemôže bez predchádzajúceho spracovania znovu použiť za hospodársky výhodných podmienok, musia byť považované za záťaž, ktorej sa držiteľ „zbavuje“ (pozri rozsudky Palin Granit, body 32 až 37, ako aj Van de Walle a i., už citovaný, bod 46).

57 Pokiaľ ide o ropné látky, ktoré unikli v dôsledku nehody a ktoré spôsobili znečistenie pôdy a podzemných vôd, Súdny dvor mal príležitosť konštatovať, že tieto ropné látky nepredstavujú výrobok, ktorý by bol znovu použiteľný bez predchádzajúceho spracovania (pozri rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, bod 47).

58 Takéto konštatovanie je namieste, pokiaľ ide o ropné látky, ktoré unikli do mora v dôsledku nehody a ktoré spôsobili znečistenie výsostných vôd a v dôsledku toho pobrežia členského štátu.

59 Je nesporné, že využitie alebo predaj takýchto ropných látok rozliatych a zmiešaných s vodou, alebo ešte aj prilepených na usadeninách, je veľmi neisté, takmer hypotetické. Je tiež nesporné, že dokonca za predpokladu, že by to bolo technicky realizovateľné, takéto využitie alebo predaj predpokladajú v každom prípade úkony predchádzajúceho spracovania, ktoré, keďže nie sú pre držiteľa tejto látky hospodársky výhodné, predstavujú v skutočnosti významnú finančnú záťaž. Z toho vyplýva, že takéto ropné látky, ktoré unikli do mora v dôsledku nehody, majú byť považované za látky, ktoré ich držiteľ nemal v úmysle vyrobiť a ktorých „sa zbavuje“, hoci neúmyselne, pri príležitosti ich dopravy, takže majú byť kvalifikované ako odpad v zmysle smernice 75/442 (pozri v tomto zmysle rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, body 47 a 50).

60 Okrem toho uplatniteľnosť predmetnej smernice nie je spochybňovaná okolnosťou, že k úniku ropných látok v dôsledku nehody došlo nie na pevnine členského štátu, ale v jeho výlučnej ekonomickej zóne.

61 Bez toho, aby bolo potrebné vyslovovať sa k uplatniteľnosti tejto smernice na miesto stroskotania, postačuje poznamenať, že ropné látky, ktoré unikli v dôsledku nehody, boli unášané pozdĺž pobrežia, kde zostali vyplavené a takto sa objavili rozptýlené na pevnine tohto členského štátu.

62 Z toho vyplýva, že za okolností stroskotania tankera, aké charakterizujú konanie vo veci samej, sa smernica 75/442 uplatňuje z hľadiska *ratione loci*.

63 V dôsledku toho je na druhú otázku potrebné odpovedať, že ropné látky, ktoré unikli do mora v dôsledku stroskotania, zmiešané s vodou, ako aj s usadeninami a unášané pozdĺž pobrežia členského štátu, kde zostali vyplavené, predstavujú odpad v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442, ak nemôžu byť využité alebo predané bez predchádzajúceho spracovania.

O tretej otázke

64 Svojou treťou otázkou chce vnútroštátny súd vedieť, či za okolností stroskotania ropného tankera možno výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý unikol do mora a/alebo predajcu tohto ťažkého vykurovacieho oleja a nájomcu lode, ktorá túto látku dopravovala, zaviazať na znášanie nákladov spojených so zneškodnením takto vzniknutých odpadov, hoci látka, ktorá unikla do mora, bola dopravovaná tretími osobami, v danom prípade námorným dopravcom.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

65 Obec Mesquer zastáva názor, že v konaní vo veci samej na účely uplatnenia článku 15 smernice 75/442, výrobca ťažkého vykurovacieho oleja, ako aj jeho predajca a nájomca lode, ktorá dopravuje túto látku, majú byť v zmysle článku 1 písm. b) a c) tejto smernice považovaní za výrobcov a držiteľov odpadu, ktorý je výsledkom úniku predmetnej látky do mora.

66 Podľa spoločností Total za okolností, akými sú okolnosti konania vo veci samej, sa článok 15 smernice 75/442 neuplatňuje na výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja ani na predajcu tohto oleja a nájomcu lode, ktorá dopravovala túto látku, keďže v momente nehody, ktorá zmenila predmetnú látku na odpad, bola predmetná látka dopravovaná tretími osobami. Okrem toho sa toto ustanovenie tiež neuplatňuje na výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja z jediného dôvodu, že je výrobcom výrobku, z ktorého odpady pochádzajú.

67 Francúzska vláda, ku ktorej sa čiastočne pripájajú talianska vláda a Komisia, zastáva názor, že výrobca ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajca tohto ťažkého vykurovacieho oleja a nájomca lode, ktorá dopravovala túto látku, môžu byť považovaní

za výrobcov alebo držiteľov odpadu, ktorý je výsledkom úniku predmetnej látky do mora, iba ak stroskotanie lode, ktoré premenilo náklad ťažkého vykurovacieho oleja na odpad, bolo zapríčinené rôznym konaním, ktoré môže zakladať ich zodpovednosť. Komisia však dodáva, že výrobca výrobku, akým je ťažký vykurovací olej, nemôže pre samotnú skutočnosť tejto činnosti byť považovaný za „výrobcu“ a/alebo „držiteľa“ odpadov, ktoré pochádzajú z tohto výrobku za okolností nehody pri jeho doprave, v zmysle článku 1 písm. b) a c) smernice 75/442. Napriek tomu zostáva povinný znášať podľa článku 15 druhej zarážky tejto smernice náklady zneškodnenia odpadov vo svojom postavení „výrobcu výrobku, z ktorého odpady pochádzajú“.

68 Pre belgickú vládu je uplatnenie smernice 75/442 vylúčené z dôvodu, že sa má uplatňovať dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti. Rovnako vláda Spojeného kráľovstva sa domnieva, že Súdny dvor by nemal odpovedať na túto otázku, keďže konanie vo veci samej sa týka otázok zodpovednosti za únik ťažkého vykurovacieho oleja do mora.

Odpoveď Súdneho dvora

69 Za okolností, akými sú okolnosti konania vo veci samej, vzhľadom na cieľ smernice 75/442, ktorý je pripomenutý v jej treťom odôvodnení, článok 15 druhá zarážka tejto smernice stanovuje, že v súlade so zásadou, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, musia náklady zneškodnenia odpadu znášať predchádzajúci držitelia alebo výrobca výrobku, z ktorého odpady pochádzajú.

70 Podľa článku 8 smernice 75/442 „každý držiteľ odpadu“ je povinný buď odovzdávať ho súkromnému či verejnému zariadeniu, ktoré vykonáva činnosti uvedené v prílohách II A alebo II B tejto smernice, alebo sám zabezpečovať zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadu v súlade s ustanoveniami uvedenej smernice (rozsudok z 26. apríla 2005, Komisia/Írsko, C-494/01, Zb. s. I-3331, bod 179).

71 Z vyššie uvedených ustanovení vyplýva, že smernica 75/442 rozlišuje medzi skutočným vykonaním činností spočívajúcich v zhodnotení alebo zneškodnení odpadu, ktoré ukladá každému „držiteľovi odpadu“, či už ide o pôvodcu odpadu, alebo o osobu, ktorá má odpad vo svojej držbe, a hradením nákladov vyššie uvedených činností, ktoré v súlade so zásadou, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, prislúcha osobám, ktoré sú pôvodcami odpadu, či už ide o držiteľa, alebo predchádzajúceho držiteľa odpadu, alebo či ide o výrobcu výrobku, z ktorého odpad vznikol (rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, bod 58).

72 V tejto súvislosti by uplatnenie zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, v zmysle článku 174 ods. 2 prvého pododseku druhej vety ES a článku 15 smernice 75/442 bolo zablokované, ak by sa takéto osoby zapojené do vzniku odpadu mali vyhnúť svojim finančným povinnostiam, ktoré táto smernica stanovuje, hoci je jasne preukázaný pôvod ropných látok, ktoré unikli do mora, aj keď neúmyselne, a ktoré spôsobili znečistenie pobrežného územia členského štátu.

— O pojmoch „držiteľ“ a „predchádzajúci držitelia“

73 Pokiaľ ide o ropné látky, ktoré unikli zo skladovacích zariadení čerpacej stanice v dôsledku havárie a ktoré boli zakúpené touto stanicou pre potreby svojej prevádzky, Súdny dvor prijal záver, že tieto ropné látky boli v držbe vedúceho tejto čerpacej stanice. Súdny dvor tiež konštatoval, že v tomto kontexte ten, kto pre potreby svojej činnosti uskladňoval tieto ropné látky v čase, keď sa z nich stal odpad, môže byť považovaný za osobu, „ktorej činnosťou vznikol odpad“ v zmysle článku 1 písm. b) smernice 75/442. Keďže je súčasne osobou, ktorá tento odpad má vo svojej držbe, a je aj jeho pôvodcom, musí byť vedúci čerpacej stanice považovaný za držiteľa tohto odpadu v zmysle článku 1 písm. c) tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, bod 59).

74 Rovnako v prípade ropných látok, ktoré unikli do mora v dôsledku nehody, je potrebné poznamenať, že vlastník lode, ktorá dopravuje predmetné ropné látky, ich má v zásade v držbe bezprostredne pred tým, ako sa stanú odpadom. Za takýchto okolností vlastník predmetnej lode teda môže byť považovaný za pôvodcu tohto odpadu v zmysle článku 1 písm. b) smernice 75/442 a z toho dôvodu môže byť kvalifikovaný ako „držiteľ" v zmysle článku 1 písm. c) tejto smernice.

75 Táto smernica však nevylučuje, aby za určitých predpokladov náklady na zneškodňovanie odpadu v určitých prípadoch znášal jeden alebo viacerí predchádzajúci držitelia (rozsudok Van de Walle a i., už citovaný, bod 57).

— O určení subjektov, ktoré majú znášať náklady zneškodnenia odpadov

76 V konaní vo veci samej vzniká otázka, či ten, kto predal výrobok konečnému adresátovi a prenajal na to loď, ktorá sa na mori poškodila, môže byť pre odpad, ktorý unikol, tiež považovaný za „držiteľa", z tohto dôvodu za „predchádzajúceho". Vnútroštátny súd sa okrem toho tiež pýta, či výrobca výrobku, z ktorého pochádza tento odpad, môže tiež znášať takto vzniknuté náklady zneškodnenia odpadu.

77 V tejto súvislosti článok 15 smernice 75/442 stanovuje, že určité kategórie osôb, v danom prípade „predchádzajúci držitelia" a „výrobca výrobku, z ktorého odpady pochádzajú", môžu podľa zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, byť povinné znášať náklady zneškodnenia odpadu. Táto finančná povinnosť im prislúcha v dôsledku ich prispenia k vzniku predmetného odpadu a, prípadne, k nebezpečenstvu znečistenia, ktoré z toho vyplýva.

78 Preto pokiaľ ide o ropné látky, ktoré unikli do mora v dôsledku stroskotania tankera, vnútroštátny súd môže konštatovať, že predajca týchto ropných látok a nájomca lode, ktorá ich dopravuje, zapríčinili „vznik odpadu“, pokiaľ vzhľadom na údaje, ktoré má sám posúdiť, dôjde k záveru, že tento predajca a nájomca prispel k nebezpečenstvu vzniku znečistenia spôsobeného pri tomto stroskotaní, najmä ak opomenul prijať opatrenia, aby predišiel takejto udalosti, akými sú opatrenia týkajúce sa výberu lode. Za takýchto okolností tento predajca a nájomca môže byť považovaný za predchádzajúceho držiteľa odpadu v zmysle uplatnenia článku 15 druhej zarážky prvej časti smernice 75/442.

79 Ako bolo pripomenuté v bode 69 tohto rozsudku, za okolností, akými sú okolnosti konania vo veci samej, článok 15 druhá zarážka smernice 75/442 stanovuje použitím spojky „alebo“, že náklady zneškodnenia odpadu majú znášať „predchádzajúci držitelia“ alebo „výrobca výrobku, z ktorého odpady pochádzajú“.

80 V tejto súvislosti podľa článku 249 ES členské štáty, ktoré sú adresátmi smernice 75/442, hoci majú možnosť voľby formy a metód, sú viazané vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, a to finančné znášanie nákladov spojených so zneškodnením odpadu. V dôsledku toho sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby ich vnútroštátne právo umožnilo uložiť predmetné náklady predchádzajúcim držiteľom alebo výrobcovi výrobku, z ktorého odpad pochádza.

81 Ako poznamenala generálna advokátka v bode 135 svojich návrhov, článok 15 smernice 75/442 nebráni tomu, aby členské štáty stanovili za uplatnenia medzinárodných záväzkov prevzatých v danej oblasti, akými sú dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti a dohovor o FIPOL, že vlastník lode a nájomca lode môžu zodpovedať za škody spôsobené únikom ropných látok do mora iba do výšky súm obmedzených v závislosti od tonáže lode a/alebo iba za osobitných okolností spojených s ich nedbanlivostným konaním. Toto ustanovenie tiež nebráni tomu, aby za uplatnenia týchto medzinárodných záväzkov, fond na kompenzáciu škôd, akým je FIPOL, so zdrojmi obmedzenými pre každú škodovú udalosť, prebral namiesto „držiteľov“ v zmysle článku 1 písm. c) smernice 75/442 náklady spojené so zneškodnením odpadu vzniknutého únikom ropných látok do mora v dôsledku nehody.

82 Ak sa však ukáže, že náklady spojené so zneškodnením odpadu vzniknutého pri úniku ropných látok do mora v dôsledku nehody neznáša uvedený fond, alebo že nemôžu byť znášané z dôvodu prekročenia obmedzenia na odškodnenie stanoveného pre túto škodovú udalosť a že za uplatnenia stanovených obmedzení a/alebo výnimiek zo zodpovednosti vnútroštátne právo členského štátu vrátane vnútroštátneho práva, ktoré vyplýva z medzinárodných dohovorov, bráni tomu, aby tieto náklady znášal vlastník lode a/alebo jej nájomca, hoci by boli považovaní za „držiteľov“ v zmysle článku 1 písm. c) smernice 75/442, takéto vnútroštátne právo bude musieť na zabezpečenie riadneho prebratia článku 15 tejto smernice umožniť, aby predmetné náklady znášal výrobca výrobku, z ktorého pochádza takto vzniknutý odpad. Podľa zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, však takýto výrobca môže byť povinný znášať tieto náklady iba vtedy, ak svojou činnosťou prispel k nebezpečenstvu vzniku znečistenia, ku ktorému došlo pri stroskotaní lode.

83 V tejto súvislosti povinnosť členského štátu prijať všetky opatrenia potrebné na dosiahnutie smernicou stanoveného výsledku je záväznou povinnosťou stanovenou článkom 249 ods. 3 ES a smernicou samotnou. Túto povinnosť prijať všetky všeobecné alebo osobitné opatrenia majú všetky orgány členských štátov vrátane súdov v rámci ich príslušnosti (pozri rozsudky z 13. novembra 1990, Marleasing, C-106/89, Zb. s. I-4135, bod 8, a Inter-Environnement Wallonie, už citovaný, bod 40).

84 Z toho vyplýva, že uplatňujúc vnútroštátne právo, pokiaľ ide o ustanovenia skoršie alebo neskoršie než smernica alebo ustanovenia vyplývajúce z medzinárodných dohovorov, ktoré členský štát podpísal, vnútroštátny súd, ktorý je povolaný na ich výklad, musí ich čo v najväčšej možnej miere vykladať v zmysle znenia a účelu smernice, aby bol dosiahnutý výsledok, ku ktorému smeruje smernica, a prispôsobiť sa tak článku 249 tretiemu odseku ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Marleasing, už citovaný, bod 8).

85 Okrem toho v rozpore s tým, čo uvádzali spoločnosti Total na pojednávaní, Spoločenstvo nie je viazané dohovorom o občianskoprávnej zodpovednosti a dohovorom o FIPOL. Na jednej strane Spoločenstvo nepristúpilo k týmto medzinárodným predpisom a na druhej strane Spoločenstvo nemôže byť považované za substitúta svojich

členských štátov, keďže nie všetky členské štáty sú zmluvnými stranami týchto dohovorov (pozri analogicky rozsudky zo 14. júla 1994, Peralta, C-379/92, Zb. s. I-3453, bod 16; ako aj z 3. júna 2008, Intertanko a i., C-308/06, Zb. s. I-4057, bod 47), ani za nepriamo viazané uvedenými dohovormi z dôvodu článku 235 Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve, podpísaného v Montego Bay 10. decembra 1982, ktorý sa stal účinným 16. novembra 1994 a ktorý bol schválený rozhodnutím Rady 98/392/ES z 23. marca 1999 (Ú. v. ES L 179, s. 1; Mim. vyd. 04/003, s. 260), ktorého ustanovenie odseku 3 sa obmedzuje, ako to zdôraznila francúzska vláda na pojednávaní, na zavedenie všeobecnej povinnosti spolupráce medzi zmluvnými stranami tohto dohovoru.

86 Okrem toho, pokiaľ ide o rozhodnutie 2004/246, ktoré splnomocňuje členské štáty v záujme Spoločenstva podpísať alebo ratifikovať protokol z roku 2003 k dohovoru o FIPOL, alebo k nemu pristúpiť, postačuje konštatovať, že predmetné rozhodnutie a predmetný protokol z roku 2003 sa nemôžu uplatňovať na skutkový stav konania vo veci samej.

87 Je pravda, že smernica 2004/35 vo svojom článku 4 ods. 2 výslovne stanovuje, že sa neuplatňuje na nehodu ani na činnosť vo vzťahu, ku ktorým zodpovednosť alebo náhrada škody patria do pôsobnosti niektorého z medzinárodných dohovorov uvedených v jej prílohe IV, ktorá uvádza dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti a dohovor o FIPOL. Zákonodarca Spoločenstva, ako to ukazuje desiate odôvodnenie tejto smernice, považoval za potrebné výslovne zohľadniť príslušné medzinárodné dohovory, ktoré komplexnejšie a prísnejšie upravujú vykonávanie ktorejkoľvek z činností patriacich do pôsobnosti tejto smernice.

88 Napriek tomu je potrebné konštatovať, že smernica 75/442 neobsahuje analogické ustanovenie ani v jej kodifikovanom znení vyplývajúcom zo smernice 2006/12.

89 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je na tretiu otázku potrebné odpovedať, že na účely uplatnenia článku 15 smernice 75/442 na únik ropných látok do mora v dôsledku nehody, ktorý spôsobil znečistenie pobrežia členského štátu:

— vnútroštátny súd môže považovať predajcu týchto ropných látok a nájomcu lode, ktorá ich dopravuje, za pôvodcov uvedeného odpadu v zmysle článku 1 písm. b) smernice 75/442 a zároveň za „predchádzajúcich držiteľov“ na účely uplatnenia článku 15 druhej zarážky prvej časti tejto smernice, pokiaľ vzhľadom na údaje, ktoré má sám posúdiť, dôjde k záveru, že tento predajca a nájomca prispel k nebezpečenstvu vzniku znečistenia spôsobeného pri tomto stroskotaní, najmä ak opomenul prijať opatrenia, aby predišiel takejto udalosti, akými sú opatrenia týkajúce sa výberu lode,

— ak sa ukáže, že náklady spojené so zneškodnením odpadu vzniknutého pri úniku ropných látok do mora v dôsledku nehody neznáša FIPOL, že nemôžu byť znášané z dôvodu prekročenia obmedzenia na odškodnenie stanoveného pre túto škodovú udalosť alebo že za uplatnenia stanovených obmedzení a/alebo výnimiek zo zodpovednosti vnútroštátne právo členského štátu vrátane vnútroštátneho práva, ktoré vyplýva z medzinárodných dohovorov, bráni tomu, aby tieto náklady znášal vlastník lode a/alebo jej nájomca, hoci by boli považovaní za „držiteľov“ v zmysle článku 1 písm. c) smernice 75/442, takéto vnútroštátne právo bude musieť na zabezpečenie riadneho prebratia článku 15 tejto smernice umožniť, aby predmetné náklady znášal výrobca výrobku, z ktorého pochádza takto vzniknutý odpad. Podľa zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, však takýto výrobca môže byť povinný znášať tieto náklady iba vtedy, ak svojou činnosťou prispel k nebezpečenstvu vzniku znečistenia, ku ktorému došlo pri stroskotaní lode.

O trovách

90 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Látka, ako je látka, ktorej sa týka konanie vo veci samej, a to ťažký vykurovací olej predávaný ako palivo, nepredstavuje odpad v zmysle smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch, zmenenej a doplnenej rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996, ak je využitý alebo predaný za hospodársky výhodných podmienok a ak môže byť skutočne používaný ako palivo bez potreby predchádzajúceho spracovania.**

2. **Ropné látky, ktoré unikli do mora v dôsledku stroskotania, zmiešané s vodou, ako aj s usadeninami a unášané pozdĺž pobrežia členského štátu, kde zostali vyplavené, predstavujú odpad v zmysle článku 1 písm. a) smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350, ak nemôžu byť využité alebo predané bez predchádzajúceho spracovania.**

3. **Na účely uplatnenia článku 15 smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350, na únik ropných látok do mora v dôsledku nehody, ktorý spôsobil znečistenie pobrežia členského štátu:**

   — **vnútroštátny súd môže považovať predajcu týchto ropných látok a nájomcu lode, ktorá ich dopravuje, za pôvodcov uvedeného odpadu v zmysle článku 1 písm. b) smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350, a zároveň za „predchádzajúcich držiteľov“ na účely uplatnenia článku 15 druhej zarážky prvej časti tejto smernice, pokiaľ vzhľadom na údaje, ktoré má sám posúdiť, dôjde k záveru, že tento predajca a nájomca prispel k nebezpečenstvu vzniku znečistenia spôsobeného pri tomto stroskotaní, najmä ak opomenul prijať opatrenia, aby predišiel takejto udalosti, akými sú opatrenia týkajúce sa výberu lode,**

— **ak sa ukáže, že náklady spojené so zneškodnením odpadu vzniknutého pri úniku ropných látok do mora v dôsledku nehody neznáša Medzinárodný fond na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami, alebo že nemôžu byť znášané z dôvodu prekročenia obmedzenia na odškodnenie stanoveného pre túto škodovú udalosť a že za uplatnenia stanovených obmedzení a/alebo výnimiek zo zodpovednosti vnútroštátne právo členského štátu vrátane vnútroštátneho práva, ktoré vyplýva z medzinárodných dohovorov, bráni tomu, aby tieto náklady znášal vlastník lode a/alebo jej nájomca, hoci by boli považovaní za „držiteľov“ v zmysle článku 1 písm. c) smernice 75/442, zmenenej a doplnenej rozhodnutím 96/350, takéto vnútroštátne právo bude musieť na zabezpečenie riadneho prebratia článku 15 tejto smernice umožniť, aby predmetné náklady znášal výrobca výrobku, z ktorého pochádza takto vzniknutý odpad. Podľa zásady, že náhradu škody hradí znečisťovateľ, však takýto výrobca môže byť povinný znášať tieto náklady iba vtedy, ak svojou činnosťou prispel k nebezpečenstvu vzniku znečistenia, ku ktorému došlo pri stroskotaní lode.**

Podpisy